

תרצה אתר

חפצים אישיים מחזה ב-5 תמונות

שם האישה שעל פי רוב נשכח הוא 19 – בינתיים, אולי בגלל גילה, או מספר תעודת הזהות.
שם הידיד – רבבה, למה כך?
ייתכן שאחד מרבבה הוא, וגם – ייתכן שמספר סידורי הוא, פשוט ואולי זו טעות...
לשמך קוראים שמן, אף כי שמו ז'אן בפטיסט לדעת כולם.
לרזה קוראים רזה, ואת שמו האמיתי אין איש יודע בעולם.

* המחזה "חפצים אישיים" מתפרסם באדיבות ארכיון תרצה אתר, מרכז קיפ לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת תל-אביב © כל הזכויות שמורות.

תמונה ראשונה

קטע ראשון:

המסך סגור. לפני המסך מהלכות הדמויות בשיירה, כלי נגינה בידם
והם שרים. (או מדברים שיר על רקע הנגינה). חשוב שהמלים
תשמענה. הם לבושים באופן חגיגי היכול להתאים כמעט לכל תקופה.

השיר:

היה היו ארבעה אנשים
שמן ורזה ואישה וידיד
בגדי שבת הם כולם לובשים
ואיש ברעהו מביט

האישה לא יודעת "לא" להגיד
השמן לא זוכר שום דבר – לדבריו
הידיד במשקפת בלי הרף מביט
הרזה כותב את תולדות חייו.

ארבעה בתוך חדר סגור ולא סגור
שקוף ואטום סתום וברור
לא ידוע האם נכלאו במזיד
הם עצמם לא יודעים, או שאין ברצונם
להגיד.

היה היו ארבעה במרתף
ואולי בקומה עליונה – אף כי אין הדבר מורגש
שמן, מדומה ורזה כביכול ועלמה ואויב מדומה או ידיד מחופש.

קטע שני של תמונה ראשונה

שלט מואר : פרק ראשון : מבחן זיכרון

המסך עולה על חדר רגיל למראה העלול להיות בכל בית שהוא.
איש איש בפינתו.

רבבה מביט במשקפת מדומה אל קרן זוית.
תשע-עשרה מביטה במראה ומניעה בראשה לאות הן, ומנסה מדי פעם להניע ראשה בשלילה, אך אינה מצליחה.
הרזה ליד שולחן כתיבה מוגבה הדומה לדוכן מרצה באוניברסיטה וגם לדוכן שופטים, הוא עוסק בכתיבת האוטוביוגרפיה שלו.
ואילו השמן – הוגה והוזה לו על מיטתו ומדי פעם חובט בראשו כנוצר במשהו ושוב מניע בידיו בביטול כמי ששכח הכול שוב וחוזר חלילה. הם נראים במבט ראשון כחבר מטורפים ולאט לאט מסתבר שזו חבורת אנשים דווקא רגילה ביותר.

רזה : ... ובלילה ההוא לא היה לילה. הם לא ישנו בכלל.

שמן : ובערב ההוא לא היה ערב.

רזה : קודם לילה.

שמן : קודם ערב. לא יכול לא להיות לילה אם יש ערב. קודם מוכרח שלא להיות ערב. אחר כך אפשר להתחיל לדבר על הלילה.

רזה : אוקיי. אוקיי. אז בלילה ההוא, שנמשך ונמשך שעות עד אינסוף... לא היי קודם ערב. סליחה. (מוחק). לא היה... אתה מבלבל אותי עם התיקונים שלך, שמן !

שמן : (בתוגה), אני לא מבין איך אני נשאר שמן כל הזמן. הרי לא אוכלים פה שום דבר.

רזה : זה בגלל הצער. הצער מרזה את הרזים ומשמיץ את השמנים.

שמן : זה לא אתה המצאת.

רזה : לא. בלזק. או אמיל זולא. אחד משניהם. או אולי ג'ון גלסוורת'.

שמן : אתה מכיר המון שמות באנגלית.

רזה : שני הראשונים היו צרפתים. נדמה לי שבמקור זה היה בקשר לאלכוהול.

שמן : אני אף פעם לא אבין אותך. יותר מדי איי-קיו.

רזה : האלכוהול משמין את השמנים ומרזה את ה – השלם את החסר.
שמן : מרזה את השמנים.

רזה : "ווישפול סינקינג" (רושם משהו). על כל פנים זה היה בנוגע לאלכוהול ואמר את זה תומס מאן. אני אבקש שיביאו לי את האינציקלופדיה. צריך לברר פה כמה דברים באופן יסודי אחת ולתמיד.

שמן : כבר רצים להביא לך את האינציקלופדיה, אדוני הסופר. מייד מייד. ובאותה הזדמנות יביאו גם עוד כמה חפצים אישיים שחסרים פה לאנשים.

19 : (בערגה עמוקה). את המגבת שלי.
רבבה : ואת משקפתי האבודה.
שמן : ואת מה שלקחו לי, גם.

רזה : המזכיר ההוא, חכו, כשאני אתפוס אותו פעם...
שמן : מה לקחו לי?
רזה : מה?
שמן : לא אמרתי כלום.
רזה : שאלת משהו.

19 : אההמממ. מה שאלת? (שהייה ארוכה –). איפה המזכיר הזה יושב בעצם?
שמן : איפה המזכיר הזה יושב בעצם? אמרתי לכם שאני זוכר מה שאלתי.

רזה : מהד'תומרת איפה הוא יושב? במשרדו כמובן.
שמן : כמובן. (שהייה) על זה לא חשבתי. (שהייה) איפה המשרד שלו, בבניין הזה? כן?
רזה : אני לא יודע. אני חושב על זה תמיד. ש... כן. כמובן שהוא בבניין הזה. אבל כמובן בקומה אחרת.

19 : כמובן. (שהייה) יותר למעלה או יותר למטה?
שמן : יותר למעלה או יותר למטה?
רזה : אנחנו בקומה העליונה. שכחת?
שמן : לא. לא שכחתי. אני לא שוכח כל דבר. רק חלק. אנחנו... כן. זה מה שאני חושב גם... כן...
19 : אנחנו הכי מסוכנים, או מה?

רזה : אנחנו לא כל כך. הוא. (מצביע על רבבה העסוק עדיין במשקפתו ובוחרן הקירות וכו').

19 : אז הוא יכול להיות רק על הגג.

שמן : מי?

רזה : אלא אם כן הוא נמצא מתחתינו. (שהייה). לפי ההיגיון הוא צריך להיות מעלינו.

שמן : מי?

רזה : (ניגש ל-19 בהתלהבות ומסביר לה כשהוא כורע ברך לידה). את מבינה? הוא הרי הכי מסוכן מכולם. בעצם. תופסת? אדם שחושב שהוא מזכיר של מקום כזה, ולא עושה כלום, לא ממלא בעצם שום פונקציה, הוא חייב היה להיות למעלה. מה שיותר למעלה, שם הוא חייב היה להיות.

שמן : מי?

רזה : אני מתחיל במבחן זיכרון. שימו לב. כן, הוא למעלה, זה כמעט בטוח. (שקט). הוא נמצא למעלה.

שמן : מי?

(מוסיקה). (השלט מבחן זיכרון מהבהב. נדלק וכבה חליפות כמה פעמים. דממה).

רזה : (על המוסיקה, בקול רם), מי מי?

שמן : שכחתי כבר. זה שדברנו עליו.

רזה : זה קורה לך שוב. אתה מאבד כל קשר. זה כבר לא רק זיכרון. זה ה כ ל.

תנסה להתרכז. מהר. (מרגע שהבהב השלט הם מדברים במהירות אימים ובקצב המוסיקה המטורפת).

מהר. מהר. על מי דיברנו. נסה לחשוב.

שמן : תן לי רמז.

רזה : זאת היתה אישה. מתילדה. (מוסיקה הופכת ללירית ונוגה כשל תיבת נגינה זעירה). זוכר? שדברנו על מתילדה?

שמן : איך שאני שוכח דברים. בטח! מתילדה. (דממה. הקצב הנורמלי חוזר לדיבורם).

מה שלומה?

(19 קמה. צופה בהם ממקומה. רבבה חדל ממעשיו המשונים ומביט גם הוא, בעמדו במאוזן ליד 19).

רזה : אין שום מתילדה ! סידרתי אותך ! זה היה מבחן זיכרון. (השלט חדל להבהב). עכשיו אתה יכול להיות בטוח שאני צודק. אתה אבוד, אדוני, אס פאר אס איימ קונסרנ'ד. (יושב כדוגמת פסיכיאטר, סובב בכורסתו וכו', השמן שוכב ללא נייע כחולה הנמצא על ספת הפסיכיאטר).

שמץ התמצאות, קורטוב של קומוניקציה, זיק של תפיסת העולם הריאלי... אין לך. אני נתון בדילמה קשה. מה אני עושה אתך, מה אני עושה אתך, איני יודע מה לעשות. אני מצטער. (קם).
שמן : (קם בבהלה).

זה... זה... זוזה... היה בקשר ל... מה זה היה ? רגע. רגע. (מביט נואשות ב-19 וברבבה המביטים מייד הצדה).
תגיד לי רק אם זה היה גבר או אישה.

(19 מביטה בו, מבטה כאילו מנסה לומר משהו). זאת היתה אישה. עכשיו אני יודע. אוף ! איך זה פרח מראשי, היא היתה נהדרת... שמע !...)

רזה : שום יאשה ! !
דברנו בכלל על המזכיר. דברנו על המזכיר. זוכר או לא ? (קרב אליו, מאיים).

שמן : אני זוכר אותו. אני זוכרת אותו מצוין. מה אתה רוצה ממני. לא שכחתי כלום. אני לא מוכרח להגיד לך כל מה שאני זוכר. ואם לא אכפת לך, אני זוכר הכול. בדיוק כך. הרגע נזכרתי בכל. זהו. עכשיו אני כבר זוכר הכול.

רזה : זוכר הכול ? אוקיי. אז אמור לי בבקשה : מי היתה מתילדה.

שמן : מתילדה.

רזה : כן. מתילדה.

שמן : איזו מתילדה ?

(19 מתייפחת, רבבה מנסה לנחמה. ממשיכים לדבר על רקע הבכי).

רזה : זאת שדיברנו עליה קודם.

שמן : מתי ?

רזה : לפני שתי דקות. (שר). (בכייה כאילו מלווה אותו בנגינה חרישית).

לפני זמן קצר כל כך

הוא אהב אותך מתילדה
אך מייד שכח, אותו ואותך
מתילדה הוי מתילדה
זיכרון לו קצר מאוד
לא יותר משלוש זרתות...
הוי מתילדה – ושלוש נקודות...
(שהייה).

שמן : אה. זאת. למה לא אמרת תיכף. בטח. (שהייה). כמובן. אני זוכר
היטב. היה לו שער כזה שטוח ומתוח. המזכיר הראשי הוא היה. הוא
גר פה מתחתינו. במרתף. על חשבון משלמי המיסים הוא חי. אני זוכר
בפירוש שאמרת את זה ואל תסתכל עלי ככה.

רזה : אני אמרתי את זה פ ע ס. אבל זה היה מזמן!
(רכבה לובש גרב של 19 על פניו ונגש בחשאי מאחור).
(מתקרב לשמן ודופק על גבו).

רכבה : טוק. טוק. טוק. מי אני ומה שמי.
שמן : רכבה, תפסיק.

רכבה : למה את השם שלי הוא לא שוכח אף פעם.

רזה : הוא לא שוכח שמות. הוא שוכח רק של מי הם.

שמן : רק את האנשים אני שוכח. אם אני שוכח. לא תמיד אני שוכח.
לפעמים זה פתאום עובר לי. הנה, כמו עכשיו. שימו לב. רכבה! – לך
לפינה שלך ותוריד ת'גרב הזה מהפנים המלוכלכים שלך. היא תהרוג
אותך.

רזה : מי?

שמן : זאת שהגרב שלה. נו... מתילדה! אתה רואה איזה זיכרון יש לי
לפעמים?

רזה : זיק של תקווה מנצנץ במרחק. מתילדה היתה אשתך שעזבה
אותך בגיל צעיר. אתה זוכר את זה או לא? תתאמץ קצת, שמן. כולנו
רוצים לצאת מפה. אם אתה תבריא, אנחנו נבריא אחריך. אתה יודע
שזה ככה. נכון? נסה להיזכר, שמן. מה קרה לך פעם פתאום? אשתך
הצעירה עזבה אותך. זה מה שקרה לך פתאום.

שמן : אשתי הצעירה? היו לי שתיים?

רזה : צעירה ממך. לא צעירה מאישה אחרת. ממך. לכן אומרים צעירה. היא היתה צעירה ממך בהרבה.

שמן : זה לא נכון. זה לא מצלצל לי נכון. משהו פה לא נשמע בסדר.
רזה : ולכן היא עזבה אותך. כפי הנראה עם אחד שהיה בגילה. כן או לא?

19 : (ניגשת לאט ועומדת ליד הרזה. ידה על כתפו). כן.

רזה : (דוחף אותה בגסות). את אל תעזרי לו!

19 : כן! אני עזבתי אותך, שמן. עם בחור יפה וצעיר. ורזה. (מביטה ברזה) אחד שהיה בן מאומץ. (מנגינת האוטוביוגרפיה). היו לו הורים ממין נקבה. שניהם היו ממין נקבה. והוא היה מתוסבך נורא בגלל זה ותמיד כתב אוטוביוגרפיות שאין להן סוף וקרא באינציקלופדיות שמנות, וחקר, וחיפש, ולמד. ושום דבר לא עזר לו. הוא לא ידע מי הוא היה. אבל הוא היה יפה... וצעיר... ורזה. (לרזה). כמה שאתה היית יפה פעם...! ממה מיה.

שמן : אני זוכר שדיברנו על המזכיר. הוא היה כזה שטוח ומתוח. (בכל פעם במשך המחזה שהוא אומר שטוח... וכו' יש תנועה מסוימת שהוא עושה. מעביר יד על קודקודו להראות צורת השטיחות והמתיחות וכד').

19 : כמה שהוא היה יפה פעם, אפשר היה למות! למות!

רזה : תפסיקי לבלבל אותו.

19 : (עוגבת על הרזה). אבל זאת האמת.

שמן : את אהבת אותו. ועזבת אותי בגלל. אוקיי. בסדר. יכול להיות. אז מה?

רזה : אז כלום. אתה לא זוכר כלום. מאז שאשתך עזבה אותך אתה לא זוכר כלום. לפחות תודה בזה. זה גם כן צעד לקראת משהו.

שמן : אני זוכר רק את המזכיר. תודה שדיברנו על המזכיר. אותו אני זוכר דווקא מצוין. (מחייך).

רזה : בסדר. המזכיר. (נחלץ מחיבוקיה). איזה מזכיר! ננסה קצת בכיוון הזה. איזה מזכיר?

שמן : מזכיר. מזכיר אחד. נו. אחד כזה... מזכיר כזה. (בהברקה פתאומית). היו לו משקפיים! לא. משקפת. היתה לו משקפת.

רבבה: זה הייתי אני! לי היתה משקפת. והוא לקח לי אותה. יש משהו במה שהוא אומר. מישהו באמת החזיק את המשקפת שלי, אז – כשלקחו את החפצים האישיים. אני חושב שמתחיל להתעורר אצלו משהו.

שמן: אצל מי?

רזה: ראית איש מחזיק משקפת, כן או לא? (שהייה).

שמן!!

שמן: כן. הוא היה כזה... (עושה את התנועה).

רבבה: שטוח ומתוח... אלוהים! לא יהיה לזה סוף. הוא תמיד חוזר אל אותו האיש. תקוע לו בראש איזה יצור פחוס עם שערות דבוקות ומשקפיים...

שמן: משקפת. עכשיו אני בטוח שזאת היתה משקפת. למה הוא לא מחזיר אותה?

רזה: למי? למי? בראבו, שמן! למי הוא צריך להחזיר את המשקפת?

שמן: לרבבה. הוא צריך להחזיר אותה לרבבה. לרבבה היתה משקפת והוא היה רואה בה אנשים קטנים שמסתכלים באנשים עוד יותר קטנים... שגרים בתוך... בתוך... די. יותר אני לא יכול.

רבבה: (בעצב). בתוך קופסאות. הם הסתכלו על אנשים שגרים בתוך קופסאות. והם כל הזמן...

שמן: היו מתנועעים...

19: אלוהים, הסוף יהיה שהשמן יתחיל לרצות להסתכל על אנשים קטנים במשקפת ורבבה יתחיל לאבד את הזיכרון. (דממה, שמן מביט בה במרוכז. אור נשפך על פניה מהחלון, אור אדמומי של שקיעה. היא ממש זוהרת פתאום).

שמן: (במאמץ). מתילדה.

(היא כורעת ברך לידו).

19: כן, יקירי.

שמן: למה עזבת אותי?

19: (בוכה) הוא זוכר! הוא זוכר אותי!

שמן: למה? (מלטף ראשה)

19: כי... כי... אהבתי אותו! (מראה על הרזה)

רבבה: אמרתי לכם שמעניין להסתכל על אנשים קטנים. (מתקרב מתבונן בעניין, כמשקיף על חיות בכלוב). מה שטוב זה שכאן אפשר לראות מצוין גם בלי... גם בלי... נו! מה אני רוצה לומר... מה אני רוצה שיהיה לי... שיחזירו לי...

19: (קמה וניגשת אליו באימה). משקפת.

רבבה: כן. אולי. אני חושב שאני מתחיל לאבד את הזיכרון.

19: כן. זה עבר אליו. זה יעבור אל כולנו. עכשיו אני יודעת למה שמו אותנו יחד, כדי שנידבק כל אחד במחלה של השני ואף פעם לא נצא מזה. ברגע שמישהו יבריא ממהו הוא יקבל משהו שהיה אצל השני וכן הלאה וכך עד אין סוף...

חושך.

(פתאומי כמו כתוצאה מקצר חשמלי).

תמונה שנייה

השלט המהבהב: **אוטוביוגרפיה;**

אותו מצב בחדר. הרזה כותב את האוטוביוגרפיה שלו. הפעם ללא הפרעה.

רזה: ובלילה ההוא לא היה לילה. היום נמשך ונמשך בלי סוף, ולא היה ערב. ואחר כך גם לא לילה. (מוחק). גם לילה לא. ואחר כך גם לילה לא. היה. לידו עמדו הוריו בשמלות ארוכות, והן אמרו לו שהן לא הוריו. הן, שתי הנשים, כלומר, אימצו אותו לבן, הן היו זוג נאהבים. נאהבות. נאהביות.

(שמן ו-19 בשמלות מראשית המאה, הדומות ללבוש נזירות, עומדות מאחוריו. הוא פונה אליהן, המחברת עודה בידו, ומדי פעם ירשום לו רשימות, תוך כדי מהלך העניינים – כשוטר הרושם דו"ח...).

19: למה אתה מפחד לומר את המילה, ילד?

רזה: ככה.

(רושם). שמו היה ילד. הן קראו לו ילד. סתם ילד. הן עמדו והביטו בו וקראו לו שוב ושוב ילד וילד.

שמן : תקשיב טוב, ילד. זה לא שלא רצינו ללדת אותך, אתה מוכרח להבין את זה, ילד, רצינו, אבל לא יכולנו ללדת. היינו רק שתינו לברינו. נשארנו לברינו בגלל הסידורים הפורמליים. אתה מבין? **רזה :** כן. (בוכה בכי חרישי של ילד).

שמן : כשהוא מתחיל לבכות, אני באמת לא יודע מה לעשות. **רזה :** לא יודעת.

שמן : תפסיק. מה זה חשוב? **רזה :** זה חשוב. זה לא נשמע לי אמיתי ככה. **שמן :** זה לא משנה.

19 : נכון. אין לזה קשר לאמת ה ה י א. **שמן :** (בגאווה) הוא מערבב מין שבאינו מינו. **רזה :** ב- שאינו מינו.

19 : ת פ ס י ק לתקן לו את העברית! **שמן :** בדיוק. שמעת מה שהיא אמרה? **רזה :** בסדר. תמשיכו.

19 : בסדר, ילד. אנחנו ממשיכות. אנחנו רוצות שתבין את העניין לאשורו. **רזה :** (כותב) תמיד דיברו בשפה ספרותית והיו מקפידות על נימוסים וכל השאר. **שמן :** מה אתה כותב שם כל הזמן? **רזה :** (מרים ראשו). כלום. אני לא עושה כלום. **רבבה :** (בכסא מתקפל של במאי סרטים, משקיף מן הצד). תמשיך הלאה, רזה. אתה לא יכול לעשות פאזות כאלה בכל פעם שמשוה נראה לך לא נכון. תן לדברים להתגלגל והעיקר: תתרכז. לא לצאת מן הריכוז. אוקיי? **רזה :** אוקיי.

רבבה : תמשיכו בבקשה. **שמן :** אני לא זוכר איפה הפסקנו. **19 :** לעזאזל! איך אפשר לשחק עם שחקן ששוכח!

רבבה: שקט! תמשיכי את, הוא כבר ייכנס לזה ברגע שהעניין יתבהר קצת.

19: אוקיי. אז – רגע. אוקיי.

מה אתה רוצה ילד?

רזה: אני רוצה הביתה. (מתחיל לבכות בקול)

שמן: תראי איך שהוא בוכה היום. משהו קרה לו. הוא אף פעם לא בכה ככה בכל ימי חייו.

19: נכון. אולי זה מפני שהוא מרגיש שאנחנו הולכות לספר לו את האמת. אין דבר. נעשה את זה בבת אחת, זה יכאב לו הרבה פחות. ילד: אתה מאומץ. אימצנו אותך.

רזה: אמא! אבא! ה ב י תה! (רושם) עניין האימוץ ירד עליו במפתיע. הוא היה כנדהם ונרעש. (בוכה). אמא! אבא! תחזירו אותי הביתה!

שמן: אי אפשר. לא יודעים לאן להחזיר אותך. תפסיק לבכות ככה. מה יש, באמת?

19: הקשב, ילד, אנחנו מצאנו אותך במכון לתינוק העזוב. ואימצנו אותך לבן.
(רזה רושם)

רזה: הן אמרו לו זאת שוב ושוב בקשיחות עילאית: אימצנו אותך! מצאנו אותך!

19: אל תבכה, ילד. הכול יהיה בסדר. אנחנו נגדל אותך. נקרא לך מתוך ספרים. נספר לך אגדות שנמציא מהראש. נתחפש לך כל מיני דמויות בכדי להצחיק אותך.

שמן: למשל, לנזירות. (מלטף ראשו)

רזה: לשמנה בין השתיים, היו רעיונות פחות מעניינים, אבל היא היתה רחמנית יותר מהראשונה.

19: (ניגשת גם היא ללטפו)

אנחנו נלך איתך לטייל למקומות רחוקים ונחזור משם בטקסי.

שמן: נכון. כי אתה תהיה עייף נורא.

19: נעשה לך הדבקות. נגזור לך כובות. נצבע לך את הקירות בכל מיני צבעים פסיכדליים.

רזה: אנאכרוניזם! זה עוד לא היה אז.

19 : אוקיי. בכל מיני צבעים רגילים.

שמן : אדום וכחול וצהוב... ואדום... וכחול... ו... אדום...

19 : יהיה יופי.

רזה : הביתה. הביתה. אני רוצה לבית האמיתי שלי. לאמולאבא האמיתיים שלי.

(משתולל ובוכה. שמן ו-19 מביטים זה בזו חסרי אונים)

רבבה : תתחילי לשיר.

19 : אתה רוצה לשמוע שיר יפה ?

רזה : (רושם בקול בוכים)

היו שרות לו שירים בזמנים הכי לא מתאימים שבעולם...

לא !! אני רוצה הביתה !!

19 : תשמע את השיר בכל זאת: (צורח) לעזאזל, טינופת קטנה. מפלצת. מסריח אחד.

רזה : הביתה ! (רושם) הקללות שהן היו מוציאות מפיהן.

שמן : אני רק מלווה, כי אין לי זיכרון. (מלווה ב- האום-פה-אום-פה).

(קול בסון ברקע, השמן מנגן על בסון מדומה).

19 : (שרה)

למרות שאנחנו שתי נבלות
 שתמיד מתרגזות ומקללות
 אהבה את לבינו כאש אוכלת
 אחת לשנייה ואלך, ילד.

רזה : הביתה. (רושם בקדחתנות).

שמן : נורא קשה להמשיך ככה. תשתדל להיות קצת יותר משכנע.

19 : תסתכלו עליו: במאי חדש הגיע לארצנו.

רבבה : בלי הערות צדדיות. שמן: אבקשך להתרכז בתפקידך כשחקן.
 אוקיי?

שמן : אוקיי. (ממשיך ללוות בבסון. איש אינו מדבר. הוא ממשיך, אינו יודע מה לעשות. ממשיך בהיסוס ההולך וגובר... אום פה, אום פה...)

רבבה : מה קורה שם עם הילד, בבקשה? (רזה מפסיק לכתוב, 19 מצחקקת וחדלה מיד).

רזה : הביתה. הביתה. אני רוצה לבית שלי !!

19 : (שרה)

זה ביתך הקטן, היפה
יש בו קינמון, תה וקפה
יש בו אורז, פיורה תפוחי-אדמה
ולחם שחור או לבן עם חמאה..

רזה : אני רוצה הביתה.

19 : רצינו לומר לך זאת מזמן

הבית שלך איננו כאן
קיבלנו אותך מוכן ועטוף
מן המכון לתינוק העזוב.
(רבבה קם ממקומו).

רבבה : ובכן, רזה, מה דעתך? האימפרוביזציה הזאת עזרה לך
במשהו?

רזה : אה... אני חושב שאני עדיין לא יודע בעצם שום דבר על עצמי.
אני חשבתי שהן תגדנה לי משהו על המשפחה האמיתית שלי. זה
שגדלתי אצל שתיים כאלה, את זה אני פחות או יותר יודע.

19 : איך אני יכולה לספר לך על המשפחה שלך. אני יודעת מי ילד
אותך? שמעת רק עכשיו שקיבלנו אותך מוכן.

(רבבה יושב)

רזה : את יכולה לשקר! להמציא משהו מן הראש. הרי בסך הכל אני
ילד קטן שבוכה כל הזמן. את לא יכולה להמציא משהו, להקל עלי
קצת?

שמן : תמציאי משהו שיקל עליו, תשע עשרה.

19 : אוקיי. יום אחד התחתנו שני אנשים. זאת אומרת גבר ואשה. לגבר
קראו אדם ולאשה קראו חווה.

רזה : את לא יכולה לספר את זה!

רבבה : (קם)

למה לא?

רזה : זה סיפור ידוע מדי. אדם וחווה! ! אני לא אאמין שזה עלי.

19 : מה כל כך ידוע בזה?

רזה : קודם כל השמות. אדם וחווה זה עושה רושם של בלוף אחד גדול
כבר מן ההתחלה.

רבבה : אני חושב שאתה טועה.

19 : מיליוני בני אדם קראו את זה, וכמעט כולם האמינו. אבל הו א ?
מה פתאום ? ! לפי דעתו זה נשמע כמו בלוף. למות אפשר ממך !
רזה : המיליונים ההם האמינו כשקראו את זה פעם הראשונה. אחרי
כמה פעמים זה מתחיל להישמע "פוני". לא כל שכן אחרי מיליארד
שנה, או אני יודע כמה זמן עבר מאז שכתבו את זה.
שמן : על מה אתם מדברים ? אני כבר לגמרי מחוץ לעניין.

19 : הוי אתה ! שתוק כבר !

רבבה : רגע אחד, רגע אחד ! מוכרחים לעזור לו לארגן את המחשבות.
הוא מוכרח לדעת מיהו. ואז הוא יפסיק לכתוב אוטוביוגרפיות. צעד
כביר לקראת היציאה מכאן, חברים. אתם מוכרחים להתרכז. אנחנו
ממש בדרך.

רזה : אוקיי. אדם וחווה. בסדר. מקבל. אחרי הכול, אלה הם שמות כמו
כל אחד אחר. תמשיכי, תשע עשרה. זאת אומרת. לא. (מתרכז).
תמשיכי, אמא. זאת אומרת... נו...

שמן : מתילדה. קוראים לה מתילדה. שכחת ? (הכול מביטים בו).

19 : אתם שמעתם מה שאני שמעתי ? הוא נזכר. (מנשקת אותו בכוח)

רבבה : בלי רגשנות. אנחנו עוסקים עכשיו באוטוביוגרפיה שלו - ! אל
תסבי את תשומת הלב מהעיקר. ככה זה תמיד מתקלקל. מתחילים
להתפעל מאיזו התקדמות שולית של אחד הסטטיסטים, וכל מה
שבנינו עד עכשיו, מתפרק.

שמן : אני לא סטטיסט ! אני בן אדם בדיוק כמוך. גם אני רוצה לצאת
מכאן.

רזה : אם אני אצא, גם אתה תצא ! אתה עוד לא הבנת שאנחנו קשורים
זה בזה ? שיש כאן איזו עלילה משותפת שאנחנו צריכים לפענח ? איזה
קוד שמאחד את ארבעתנו, איזה סבך שבו הסתבכנו יחד ושבגללו
הגענו לכאן מלכתחילה ?

שמן : כן. היה משהו שאיחד אותנו. לא משהו. מישהו. הוא היה כזה...
(כולם עושים את התנועה האופיינית, ומבטאים בשפתיהם את המילים
שהוא יאמר כעת בקול)

שטוח ומתוח... ודבוק... והיתה לו משקפת.

(חושך ; מוסיקה ; בכייה של 19 מלווה את המנגינה במקומות המתאימים).

תמונה שלישית

(איש איש ועיסוקו הרגיל על הבמה. 19 מתנגבת בסדין)

רבבה: תשע עשרה – למה את לא מבקשת את המגבת שלך בחזרה?

19: את מי לבקש?

רבבה: אני יודע?

19: או. אז שתוק.

רבבה: אבל זה לא יכול להמשך בצורה כזאת. כל הסדינים רטובים כבר, אנחנו נקבל דלקת ריאות בגללך.

19: אני לא אשמה שאתם לא מרשים לי להתנגב במגבות שלכם. אני לא אשמה שאתם אגואיסטים כאלה. לאהוב אותי – זה כן. את זה אתם יודעים טוב מאוד, שלושתכם. אבל לתת לרגע מגבת, להלוות לרגע מגבת לאישה רטובה ומסכנה שמתקלחת כל הזמן בגללכם – זה לא.

רבבה: יש משהו במה שאת אומרת. "קום טו סינק אוף איט" – כמו שאומרים, יש משהו במה שאת אומרת. קחי את המגבת שלי, תשע עשרה – אל תיקחי את המגבת שלי, תשע עשרה, מחקי את המיותר. איך אני? זה היה נפלא בעיני.

19: נפלא נורא. חבל שאין משקפת לראות את זה יותר בגדול. (דממה) אמרתי – חבל שאין משקפת לראות את זה יותר בגדול!

רבבה: כשיחזירו את המשקפת, יחזירו גם את המגבת. הם מתעכבים בזה, זה נכון. אבל בסוף הם יהיו מוכרחים להחזיר לנו ת'חפצים האישיים האלה. אנחנו הבאנו את זה מהבית. זה היה שלנו. וזה תמיד יהיה שלנו. זה יכול להיות בתוך הידיים שלהם, חזק חזק, אבל זה תמיד יישאר שלנו. זה היה כל כך אישי. כל כך אישי...

19: הם לקחו לנו חפצים אישיים. עכשיו אני רק מתחילה לתפוס את זה. למה בעצם לקחו לנו את הדברים האלה?

רבבה: סידורים פורמליים. תמיד לוקחים חפצים אישיים, לא?

19: כן. תמיד.

שמן: גם לי לקחו משהו, נכון?

19 : זה טיפוס ! אפילו את החפץ הכי אישי שלו הוא שוכח, הטיפוס המזוין הזה.

שמן : שלא תדברי אלי ככה.

19 : מזוין.

(השמן מתנפל עליה. שניהם נופלים. רבבה חש להפריד)

רבבה : תפסיק ! כל הסדינים כבר רטובים. לא יהיה לה במה להתנגב.

(השמן קם. היא עדיין שוכבת אפרקדן ומביטה בשמן חודרות)

שמן : (מביט בה – ואז :) אה. זאת ההיא שחסרה לה מגבת. שכחתי.

תסלחי לי גברת. אני יודע מה זה כשחסר משהו לבן אדם. גם לי לקחו משהו, את יודעת ? (דממה) לא רק את מסכנה. הו לא. (דממה). (מביט בה זמן מה ואז- לכולם בקול בוטח) ושלא תחשבו שאני לא יודע מה לקחו לי.

רזה : (יורד ממקומו שליד הדוכן). מה לקחו לך ? (קרב אליו לאט). מה

לקחו לך ? אתם תשתקו ! מה לקחו לך שמן ? (דממה)

שמן : לא זוכר. לפני רגע ידעתי ועכשיו שכחתי. אני לא זוכר !

בסדר. לא זוכר. לא זוכר. מודה שלא זוכר. תעזוב אותי שלא תיגע בי.

אתה שומע ? תעזוב אותי במנוחה !

רזה : (תופסו בצווארוננו) אנחנו נישאר כאן לנצח בגללך ! ! (מטלטלו).

אתה מוכרח להבריא, כי כשאתה תבריא, כולנו נבריא. (מניח לו).

רבבה : אנחנו לא חולים, רזה. הם רוצים שנחשוב שאנחנו חולים אבל

אנחנו לא.

19 : הוא צודק בהחלט. מי חולה כאן ? איזה חולים ? מה פתאום

חולים ?

רזה : (צוחק בהיסטריה)

מה פתאום חולים ? ! ! מה פתאום חולים ! מה פתאום חולים ! (ל-19)

אם אנחנו לא חולים, אז מה אנחנו בבקשה ממך ? הה ? בריאים, נכון ?

ואת הכי בריאה מכולנו, מה ? תיכף נראה. תיכף נראה. את חולה ?

(דממה ארוכה)

19 : כן.

רבבה : אתה יודע שהיא לא יכולה להגיד לא. אז מה אתה שואל אותה.

תשאל אותי אם אני חולה.

רזה : אתה חולה ? – מה אני שואל אותך, כאילו שאני לא יודע.

שמן : אני חולה. יש לי מחלה. (הכול מביטים בו)

רזה : והיא ?

שמן : והיא ? (מביט ב-19). מה היא ? מי היא ? מה את רוצה ממני כל

הימים ?

רזה : תעני לו.

19 : לענות לך ?

שמן : אם את רוצה.

19 : מה שאלת אותי ?

שמן : תפסיקי. (לכולם)

די. אני לא יודע. אני עייף. אני שוכח. שכחתי. מישהו אמר שאנחנו בריאים. אז רציתי להסביר שאני... רציתי להסביר שאני...

רבבה : אני אסביר. אנחנו לא חולים. ולא היינו חולים. אנחנו מסובכים זה בזה. ולכל אחד מאיתנו יש משהו שמסבך את השני. לא מחלה. משהו. כמו לכל בן אדם. אנחנו לא היחידים. במקרה זה מדובר, משום מה, בנו. מישהו נטפל דווקא אלינו. זה הכל. מה יותר פשוט מזה. מה שלא כל כך ברור לי זה למה דווקא אנחנו.

שמן : את זה אני בטח שלא זוכר.

19 : רגע. איך זה בכלל התחיל. איך הגענו הנה.

רזה : לא הגענו הנה. היינו כאן כל הזמן.

רבבה : בראבו, רזה. השאלה היא לא איך הגענו. אלא מה אנחנו עושים כאן בעצם ! קדימה, תשע עשרה. אמרי לנו את. מה אנחנו עושים כאן בעצם.

19 : למה תמיד אני ?

רזה : אני אגיד לך...

רבבה : אל תפריע, – תשע עשרה, אני מדבר אליך... מה אנחנו... עושים כאן כל הזמן, – תשע עשרה.

19 : בסדר. אני אגיד מה שאני יודעת. מה זה כבר יכול להזיק לי ? פעם ישבנו בתוך בית אחד, ארבעתינו. השמן, והרזה ואתה ואני. ונדמה לי ששיחקנו במשהו. או, אולי זאת היתה מסיבה.

שמן : מה פתאום ? את סתם מדברת כל מה שנכנס לך בראש.

רזה : רגע, רגע. זאת לא היתה מסיבה. ואנחנו לא שיחקנו. אבל ישבנו בבית אחד ארבעתנו. ועשינו שם משהו.

19 : שיחקנו במשחק האמת. מותר היה להגיד רק כן או – את המילה
ההפוכה.

רבבה : שיחזור ! שיחזור ! בואו ננסה לשחזר את זה. (כולם יושבים על
הספה בצפיפות).

רזה : לא שיחקנו במשחק האמת. סתם שוחחנו. דברנו על
האוטוביוגרפיה שלנו. כל אחד סיפר על עצמו ונשבע לספר אמת.

19 : אז אמרתי לך ! משחק האמת ! מה שתיארת עכשיו זה בדיוק
משחק האמת.

רבבה : לא חשוב איך קוראים לזה. ישבנו ודברנו על עצמנו. והסתכלנו
ב- במה הסתכלנו שם כל הזמן ?

שמן : רק אל תגיד משקפת, כי זה לא יהיה נכון.

19 : הוא זוכר שהיתה משקפת ! הוא זוכר שיש כאן עניין עם משקפת !
שמן – אתה מתחיל להתגבר ! אלוהים ! עוד יש לנו סיכוי ! !

שמן : (עיניו נוצצות מחדווה) מ ש ק פ ת... כן. היא היתה של איש
אחד. כזה... שטוח ומתוח..

רבבה : אני הסתכלתי במשקפת – עליכם.

רזה : כי אמרת שהמשקפת הזאת מראה אם זה אמת או שקר. אמרת
שהיא רואה את תוך תוכו של האדם.

19 : ואני אמרתי כל הזמן כן. והסכמתי לכל דבר. ואחר כך נכנסתי
להתקלח ופתאום נעלמה לי המגבת...

רבבה : כי היה שם שוטר במקלחת. הוא לקח אותנו ואת המגבת ואת
המשקפת ואת המחברת עם האוטוביוגרפיה שלי... ו...

שמן : ומה לקחו לי ?

19 : היה שוטר במקלחת ?

רזה : שוטר. מזכיר. את יכולה לקרוא לו איך שאת רוצה. הוא לקח לנו
חפצים אישיים.

שמן : מה לקחו לי ?

19 : את אשתך הצעירה ! (לכולם) הוא שכח את זה ! הוא כל הזמן
שוכח ! איך נוכל לצאת מזה, חברים ! בכל פעם שמנצנץ איזה זיק של
תקווה הוא מקלקל את הכול עם הזיכרון המזויץ הזה שלו.

רזה: אני יודע! לקחו לו את אשתו. הרי לקחו לו את אשתו. ואז הוא אבד את הזיכרון מרוב צער. לפעמים הוא כן טוען שאת אשתו, תשע עשרה.

19: לקחו אותי ממנו. אבל אני כאן, עכשיו אני כאן – אתו באותו המקום! עכשיו זה כבר הכול כאן... ואני כנראה כל כך השתניתי ש... שהוא... שהוא...

שמן: היא הולכת להגיד את המילה... היא תבריא ראשונה, ואז כולנו נצא מפה.

רבבה: הוא זוכר את מטרת העניין, הוא זוכר את מטרת העניין! זה יהיה בסדר!

19: כל כך השתנית שאתה... (מתקרבת אליו) שאתה... אתה – זוכר אותי, נכון?

מתילדה. אשתך. הייתי במקלחת. ופתאום באו. פתאום באו לקחת אותנו ואותם. הם חשבו שאנחנו משחקים במשהו רע.

שמן: הם... לקחו אותה! לא אותך. אותה. הם... הוא. זה היה איש א ח ד. לא הרבה. רק איש אחד. כזה... (עושה את התנועה)

רבבה: נכון!! והוא לקח לי את המשקפת. אני לא צריך אותה. מה אכפת לי! שייקח אותה! שיבלע אותה! לא אכפת לי.

רזה: הוא מבריא משיגעון המשקפת! חברים! ניצלנו! קדימה, תמשיכו! אני לא אכתוב יותר אוטוביוגרפיה. לא אכפת לי אם אני מאומץ או לא. לא אכפת לי מי היה אבא שלי ומי היתה אמא שלי, לעזאזל אתם!

הן נתנו אותי, והם לא יקבלו אותי בחזרה! שילכו לעזאזל! שימותו אפילו. מפקירי ילדים שכמותם!

19: אתה זוכר שאני מתילדה? כן! ? תגיד כן, אז יתנו לנו לצאת מפה שמן!

שמן: כן. אני זוכר. הוא היה כזה...

רבבה: רק אל תגיד שטוח ומתוח, שמן. הוא לא היה שטוח ולא מתוח. שכה אחיה שלא.

שמן: הוא היה כזה, שטוח ודבוק כזה והיו לו – לא היו לו משקפיים. רק המשקפת ש הוא לקח ממך!

רבבה: יופי! את זה כבר יודעים שאתה זוכר, אבל מה עם מתילדה.
 מ ת י ל ד ה ? מי היא היתה ?

שמן: מתילדה. מתילדה... בחיי שהשם הזה מוכר לי. תגידי לי בבקשה
 דבר אחד... (כולם מביטים בו) את מתילדה? כן או לא? את האמת אני
 רוצה לשמוע!!

היא: כן. אני מתילדה.

שמן: אני לא מאמין לה. היא אומרת כן על כל דבר!

רבבה: תשאל אותה ככה שזה יהיה לא, אבל כן. שהלא ידגיש את
 עניין היותה מתילדה.

רזה: זה מדי מסובך בשבילו. אתה לא יכול לנסח את זה במלים יותר
 פשוטות?

רבבה: אני אשאל אותה בשבילך, טוב?

שמן: טוב. תשאל אותה גם מתי זה היה, זה חשוב מאוד.

רבבה: אל תבלבל את המוח. מתילדה, התקרבי אלי רגע, בבקשה. כך.
 יפה. אמרי לי בבקשה מתילדה, האם שמך מ ת י ל ד ה ?

19: אוי, אתה יודע שכך, רבבה.

רבבה: עני לי רק כן או לא, הבנת?

19: כן. קוראים לי מתילדה.

רבבה: רק כן או לא. שמך מתילדה?

19: כן.

רבבה: את בטוחה?

19: כן.

רבבה: שקוראים לך מתילדה?

19: כן.

רבבה: ועכשיו שאת כאן, יש לך גם מספר סידורי?

19: כן.

רבבה: מספר 17?

19: כן.

רבבה: לא, תשע עשרה?

19: כן תשע עשרה.

רבבה: אולי שמונה עשרה?

19: כן.

רבבה: שמונה! ? (שתיקה) לעזאזל אתך! את מספר שמונה? (שתיקה)
שבע? שש? חמש? ארבע? שלוש? שתיים? אחד? אפס?! ? (פצצה
אדירה; חושך);
(קולה נשמע בחושך)
19: כן! כן! עזבו אותי! עזבו אותי! כן! כן! כן! כן! (הד... דממה.)

(מסך).

תמונה רביעית

השלט: משפט.

אור: על הבמה בית משפט בזעיר אנפין. רבבה על דוכן השופטים. שלושת האחרים
יושבים במאוזן באחד הצדדים.

רבבה: (מקיש בקורנסו)

אנחנו נמצאים בבית המשפט. אסור לשקר! הנאשמת!
(19 קמה) עלי אל דוכן הנאשמים. (עושה כן) ובכן. את ניצבת על דוכן
הנאשמים, בבית המשפט. האם את נשבעת לומר את האמת?
19: כן. מה זה יעזור? אני אף פעם ... מעולם...
אתה חושב שיכולתי אי פעם להגיד את המילה הזאת? אם אתה חושב
שכן, אתה טועה.

שמן: היא תפסה פטנט לא נורמלי. בכל פעם שהמשפט צריך להיות
עם 'לא', היא הופכת אותו לשאלה.

19: אני חושבת שכדאי לך להתלבש עלי ועכשיו, רבבה. הוא
בכושר פנטסטי.

רבבה: שקט. (מכה קורנס) מתחילים מהתחלה. את נשבעת לומר את
האמת, את כל האמת ורק את האמת, או איך שנהוג לומר את זה שם...
וכולי?

19: כן.

רבבה: יפה. הנאשמת מתבקשת לשבת. (היא יושבת)
נא להתחיל.

רזה: אני הקטגור.

- שמך** : ואני... השני.
- 19** : אני מתנגדת שהוא יהיה הסנגור. איזה מין סנגור זה ששוכח אפילו איך קוראים לעצמו?
- שמך** : היום אני בכושר. את בעצמך אמרת.
- רבבה** : בדיוק. זה גם יהיה בשבילו תרגיל מצוין, ואולי במהלך העניינים גם לו יקרה משהו מועיל. אל תהיי אנושית, תשע עשרה.
- 19** : פ'סדר. תתחיל לשאול.
- רזה** : העלמה תשע עשרה. איפה היית בערב מסוים, אשר לצורך המשפט הזה נקרא לו – 'הערב הנידון'... ובכן, איפה היית בערב הנידון?
- 19** : אני חושבת שזה היה ב...
- רזה** : אבקש לענות רק על השאלה, ובדיוק על השאלה. איפה היית בערב הנידון? צייני רק את המקום, בלי שום תוספות.
- 19** : הייתי במקלחת.
- רזה** : יפה. באיזו מקלחת?
- 19** : במקלחת שלי.
- רזה** : כלומר, במקלחת של ביתך?
- 19** : כן.
- רזה** : של הבית שבו את גרה?
- 19** : גרתי.
- רזה** : כעת אינך גרה בו יותר?
- 19** : כעת אני גרה כאן, אדוני השופט. (הכול, מלבד רבבה, צוחקים, אבל חדלים מייד).
- רזה** : ובכן, פעם גרת בבית ההוא?
- 19** : כן.
- רזה** : והיתה בבית מקלחת, ואת התקלחת בה בערב הנידון, בשעה שלצורך המשפט הזה נקרא לה שעה – X?
- 19** : בדיוק.
- רזה** : רק כן או לא.
- 19** : כן.
- רזה** : אהה. מדוע התקלחת בשעה X – גברתי?

19 : התחשק לי להתקלח בשעה X. מה יש, כבר אסור להתקלח במדינה הזאת בשעה X ?

רזה : אמרי לי בבקשה. – את מתקלחת יום יום ?

19 : כמה פעמים ביום אפילו.

רזה : רק כן או לא !!

19 : כן.

רזה : מה כן ?

19 : אמרת להגיד רק... אמרת להגיד רק... אמרת להגיד רק... אמרת להגיד רק כן. לעזאזל. אמרת להגיד רק כן. אני שומע אותך, אני שומע אותך... **רזה :** אמרת להגיד רק כן... או... אמרת להגיד רק כן. לעזאזל. אמרת להגיד רק כן. אני... (דומיה מוחלטת, הכול מביטים בה בשקיקה – מחכים). שכחתי מה שאלת. שכחתי מה אמרת. בסדר? תשאל עוד פעם.

רזה : אין צורך את ענית לי על השאלה. אין כל צורך לאבד את העשתונות... בגלל כל הערה פעוטה... ובכן... (מביט בגיליון שלפניו) את מתקלחת כמה פעמים ביום... כן ?

19 : (בחרוק שיניים) כן.

רזה : מדוע? האם ישנה סיבה מיוחדת להתרחצויות התדירות הללו ?

19 : סליחה? אה. מה זה חשוב. כן. כן. כן.

רזה : יש סיבה מיוחדת להתרחצויות התדירות הללו ? (שתיקה. היא על סף בכי. מתאפקת בכל כוחה).

רזה : (מרכך את קולו). יש סיבה מיוחדת לזה שאת מתרחצת לעתים כל כך קרובות ?

19 : כן.

רזה : והיא ?

19 : מה והיא ?

רזה : מה הסיבה לזה שאת מתרחצת ?

19 : הסיבה לזה שאני מתרחצת היא – שאני מתלכלכת. אני מתלכלכת המון.

רזה : ממה את מתלכלכת ?

19 : (כמעט בלי קול). בכל פעם ממשוהו אחר.

רזה : ממשוהו אחר או ממישהו אחר ?

(רכבה מאותת לשמן).

שמן : מתנגד !

רכבה : שטויות. המשיכו.

(שולף משקפת מדומה ומביט בהם).

רזה : עני על השאלה.

19 : אני מתלכלכת בכל פעם מ מ י ש ה ו אחר.

(דממה).

רזה : את יצאנית ?

19 : אני ? !

שמן : היא שוב פעם עושה את זה ! היא מתחמקת מהמילה ! אני לא יכול להגן על נאשמת שלא יכולה להגיד לא על עצמה !

19 : אתה סנגור נהדר, שמן. – בטח הצלת מאות מבית הסוהר ושלחת אותם לגרדום !

רכבה : לא לבזות את בית המשפט !

19 : בסדר. אהבתי המון גברים. אבל אתה טועה אם אתה חושב שקיבלתי כסף בעד זה. אני פשוט אהבתי את זה. וגם – זה... קשה להתחמק לפעמים. כשאינן אפשרות להגיד... כשאינן אפשרות לסרב. אז מה יש – מה עשיתי ? פשע ? !

שמן : בדיוק. זאת מחלה ולא פשע.

רכבה : (ניגש מקרוב ומסתכל במשקפתו המדומה אל תוך חולצתה של 19).

אני חושב שהיא חולה באמת. נשלח אותה לטלוויזיה.

19 : למה ? ! מה עשיתי ?

רכבה : (קורא פסק דין מדומה)

היות שהנאשמת הודתה בפה מלא שאינה מסוגלת להתגבר על תאוות הבשרים הנפשעת שלה, והודתה שהיתה בערב הנידון בביתה עם קבוצת אנשים והתקלחה בין אחד לשני, הנני גוזר עליה להישלח לטלוויזיה ולהיכלא בתוך הטלוויזיה דנן, עד שתלמד לומר את המילה – ל א. עד שתגיע לידי כך, היא בטלוויזיה.

19 : איזה טלוויזיה ? על מה הוא מדבר ?

שמן : טלוויזיה. האיש ההוא באמת אמר את המילה הזאת, כשהוא לקח אותה. הוא היה כזה... (עושה את תנועתו האופיינית)

רזה : איזה טלוויזיה ? ! אני חשבתי שאנחנו במוסד סגור.

רבבה : כולם חשבו. אבל זה לא נכון, אדוני הרזה. אנחנו סגורים בתוך הטלוויזיה עד להודעה חדשה.

שמן : מה זה בדיוק – טלוויזיה ?

רבבה : (פותח מילון מדומה) מיוונית: ט ל י – הרחק, ומלטינית – ווידרה-ויסוס – לראות.

להלן: ראייה למרחק, מנגנון המעביר דמויות של בני אדם וכו' מתחנה מסוימת למקומות רחוקים באמצעות גלים מסתוריים הנמצאים באוויר הסובב אותנו. כל אדם יכול לשבת בביתו ולראות אנשים קטנים בתוך קופסה שהוא קנה לשם כך באופן מיוחד, ושילם עבורה בכסף.

19 : באיזו טלוויזיה אני סגורה ? בבית של איזה אנשים ? אני בבית שלכם ?

רבבה : לא. גם אנחנו איתך בפנים. שכחת ?

רגע, רגע. המשחק נפסק לכמה רגעים מחמת סידורים פורמליים. תשע עשרה יקירתי, 'פור יור אינפורמישן', ואם לא ידעת זאת עד היום, – כו ל נ ו סגורים כאן יחד. לא רק את.

19 : הטלוויזיה הזאת – זה שייך למשפט או שזה באמת ?

רבבה : זה באמת לאמיתה.

19 : אף פעם... (הכול מביטים בה, דרוכים) אתה אמרת לי פעם שאנחנו בתוך טלוויזיה ?

רבבה : לא. זה נודע לי ברגע זה ממש.

שמן : מי הודיע לך ?

רזה : איזה חשדנים ! אף אחד לא הודיע לו. הוא פתאום תפס את זה בעצמו. הוא הרי החוקר והסופר והתלמיד החכם והוא קורא כל הזמן ספרים שמנים, ועכשיו פתאום נודע לו, לאחר חקירות רבות ומחשבות ותהיות שאנו אמנם כלואים בתוך טלוויזיה פשוטה.

שמן : מה, – בתוך קופסה ?

רבבה : קופסה. קופסה הנמצאת במקום מסוים. ואולי בכמה מקומות בעת ובעונה אחת.

19 : אני חשבתי שאנחנו במוסד סגור.

רבבה : טעות לעולם חוזרת.

19 : ואיפה האנשים שיושבים בבית שלהם ?

רבבה: הם יושבים בבית שלהם.

שמן: זה היה אחד. איש אחד. אני מבין. איש אחד הלך ברחוב. נכנס לחנות וקנה טלוויזיה. אני כבר מבין. אני אפילו מכיר אותו. הוא היה כזה שטוח ומתוח.

רזה: איך בדיוק הגעת למסקנה שאנחנו בטלוויזיה, רבבה?

רבבה: או. אז אני אומר לך.

פעם עמדתי בחלון. לא כאן. בבית ההוא, שבו היינו כולנו באותו ערב גורלי. עמדתי והסתכלתי במשקפת. זה היה לפני שלקחו לי אותה.

(השמן מסמן בתנועתו את התנועה הידועה..)

וכפי שכבר אמרתי לכם אז, זאת היתה חוויה בלתי רגילה. ראיתי את כל האנשים הקטנים שגרים בדירות הקטנות. ראיתי אותם בתוך הדירות הקטנות האלה שלהם. הם ישבו על כסאות קטנים והצחיקו אותי נורא. איזה מחזה! מישהו הדליק את כל האורות בעיר, אז אפשר היה לראות מצוין. אחת למשל ישבה, ופתאום התחילה כאילו להתעמל בכיסא הקטן שלה. זה היה משהו כביר. כל כך אמיתי. כל כך משכנע. אני אומר לכם. גם האחרים התנועעו. כולם בעצם. הם לא חדלים להתנועע, האנשים הקטנים האלה, זה מה שאמרתי לעצמי באותו רגע. כי הם מפחדים שלזה שמסתכל בהם – ישעמם.

ופתאום תפסתי שהם יודעים איפה שהוא, באיזה שהוא מקום, שהם יודעים שמישהו מסתכל עליהם כל הזמן. מזה באות כל התפילות והפחדים, ורגשות האשמה – הכול בא מזה. כך חשבתי לי באותו הרגע. ושמתתי מאוד שהנה, לי דווקא לי, איש פשוט שמחזיק בידי משקפת פשוטה מהמין הכי זול כמעט, דווקא לי מתגלה האמת הזאת בכל הדרת אימתיותה. מה שקצת מפריע לי בכל העניין, יותר נכון הפריע לי אז – זה ש – הנה, עוד רגע אני סוגר את החלון ושוכב לישון או הולך לחדר אחר שאין בו חלון, ו- פלאנג! אין אנשים, אין מתנועעים, אין כסאות, אין שום דבר. זאת אומרת ש- זאת אומרת ש... אחר כך הם מפסיקים להתנועע שם וכל זה. זאת אומרת שהם תלויים בי, כאילו. הם לא ממשי תלויים בי. זה לא באשמתי. כלומר, אני לא ביקשתי להיות זה שמסתכל. זה יצא לי ככה, לא בכוונה. אולי מפני שאני חכם. אולי מפני שקראתי הרבה ספרים. אולי מפני שאני קצת יוצא דופן בחברה, (מה שתמיד הייתי – מיינד יו) – אלא שאחר כך,

אמרתי לעצמי: מה זה עסקי בכלל? מה זה עסקי מה הם עושים כשאני לא מסתכל בהם? תן להם להיות קצת עצמאיים, זה מה שאני אומר תמיד. הרי החיים זה עסק מסובך למדי, ועוד הרבה קשיים ודאגות נכונות להם, וצרות... כולנו יודעים כמה צרות עוד נכונות... כו' וכו'... זאת אומרת: הם אדונים לעצמם, אדוני, – וברגע שאתה לא פוקח עין – זה מתחיל להיות רק העסק שלהם. בסדר גמור, כל הכבוד. מי אומר שלא? התנועעו לכם, זה מה שאני אומר תמיד, או אל תתנועעו. זה לא מעניין אותי ואני מסלק את ידי מכל העניין.

רזה: קצת מוזר, אחרי הכול.

רבבה: מה מוזר כאן?

רזה: שאתה מפסיק להתעניין בהם כל כך מהר. אחרי הכול, הם בני אדם בדיוק כמוך. אבל איך הגעת לרעיון הטלוויזיה? את זה לא אמרת לנו בסוף.

רבבה: אתם לא מבינים?

המשקפת שלי, היא כמו המפתח לקופסת הפלאים הזאת. ברגע שהמשקפת בידי, אני רואה אותם בקופסאות שלהם. מרגע שלקחתי לי את המשקפת, אני סגור אתכם בקופסה כזאת בדיוק, והם מסתכלים עליי. העניין הוא שאני לא בטוח שהם מסתכלים, זהו בעצם כל העניין. פה אני מאבד את הקשר.

19: פה הוא מאבד את הקשר! זה טוב!

רבבה: כי אם להם אין משקפות, והם אינם מסתכלים עלינו, אז הם מתנועעים להם או לא, ואנחנו מתנועעים לנו או לא, ואין מי שיסתכל, ואין מי שישמור! ואין דואג ואין מרחם ואין שום סדר ושיטה בכל העולם המבולגן הזה! (בוכה) זה כל מה שיש לי לומר לכם!! אני רוצה את המשקפת שלי בחזרה!!

רזה: יש מי שדואג. ה מ ז כ י ר. שכחת? זה שאז לקח לך את המשקפת. הוא מסתכל בה עכשיו. הוא דפק אותך. ואותנו. עכשיו הכול ברור.

19: מי דפק אותנו?

רזה: המזכיר ההוא. השטוח המתוח הזה שהשמן תמיד זוכר אותו, עם כל השכחה שלו אותו הוא זוכר,

א ו ת ו הוא לא ישכח אף פעם ! ולא לשווא - ! כי בגללו התחיל הכול.
הוא הכניס אותנו לכוך הזה. והוא לא יוציא ואתנו מפה לעולם עד ש...
רבבה: עד שמישהו אחר לא ייקח לו את המשקפת ויחזיר אותה לי.
קדימה, אתם באים או לא ?

19: לאן ת'ה הולך ?

רבבה: למצוא את משקפתי האבודה.

(רזה ושמן קמים וניצבים מאחוריו)

את לא באה, תשע עשרה ?

19: (בעצב תהומי)

אתם הולכים אחריו, מה ? אתם השתגענתם על כל הראש. הרי רצינו
לרפא אותו מזה. ומה קרה ? הוא שכנע אתכם ואתם נדבקתם. ידעתי כל
הזמן שזה מדבק. אנחנו מדביקים זה את זה. לא יהיה לזה סוף. לא
יהיה לזה סוף ! לא יהיה לזה סוף ! לא יהיה לזה סוף ! ! אמרתי
לא ! ! ! אמרתי לא ! ! !

רזה: אנחנו מתחילים לצאת... חברים ! תגידי עוד פעם...

19: לא יהיה לזה סוף.

רבבה: יש תקווה. יש תקווה. תגידי עוד פעם.

19: לא. לא יש תקווה. לא יש. לא יש.

רזה: החופש מתקרב בצעדי ענק. עוד פעם !

19: לא יהיה שום חופש, ולא יהיו שום צעדים. לא לא לא לא ! הכל
לא !

רבבה: (לרזה) תרשום את זה בפנקס שלך, אדוני האוטוביוגרף. היום
אמרה תשע עשרה החמודה שלנו 'לא' בפעם הראשונה מאז שאנחנו
זוכרים אותנו ואותה. בראבו, תשע עשרה.

19: לא, לא, לא, לא ! אתם כל כך טועים !

זה לא נכון ! שום דבר לא יעזור לנו !

אנחנו לא נצא מפה !

הוא חושב שאנחנו בתוך טלוויזיה, וזה לא זוכר חצי דבר בחיים שלו,
וזה כותב אוטוביוגרפיות ולא יודע מי הוא ומי בכלל הוליד אותו
ומניין הוא בא ולאן הוא הולך... ואני... אז מה אם אמרתי לא ! ! ?

אז מה אם אני אומרת לא!!? זה עוד לא אומר שום דבר! אתם לא יודעים מה נעשה אתכם בכלל, זה הכול!! אתם לא יודעים ולא תדעו כלום!! לא! לא! לא! לא! לא!

(הם מביטים בה קרועי עיניים ואינם יודעים נפשם, והאם לשמוח או להיסחף בייאוש...)
חושך.

תמונה חמישית

שלט מואר: אפילוג

(המשך ישיר של התמונה הקודמת. כולם קפואים באותה תנוחה. רבבה פורש פתאום, וניגש לדלת –)

רבבה: אני הולך לחפש את משקפתי האבודה. מי בא אתי.

19: אתם לא יכולים לצאת מכאן.

רבבה, גם אתה כבר מתחיל לא לזכור.

רבבה: אני חוזר: מי בא אתי.

שמן: אני.

רזה: אני.

19: (לשמן)

ד'אן פבטיסט!

שמן: את ברחת אתו. זוכרת? עכשיו אני בורח אתו.

19: (לרזה) אתה בורח לי עם ד'אן בפטיסט?

רזה: אני רוצה לצאת. אני מוכרח לצאת עם מישהו. אני מפחד לבדי.

אמרת שאת לא רוצה לבוא.

את רוצה לבוא?

19: לא. כן. לא.

נניח שאני רוצה. אבל הרי אי אפשר לצאת. אנחנו סגורים. כלואים.
תתפכחו קצת, בני אדם. (דממה)
אנחנו לא יכולים לצאת מכאן!! (דממה. שהיה)
אנחנו בטלויזיה. רבבה! אתה בעצמך אמרת שאנחנו סגורים
בטלויזיה. בתוך קופסה.
שכחת?

(פונה והולכת מאחד לרעהו) אנחנו סגורים. מסביב קירות. דפנות.
חומות. לא חשוב מה. לא חשוב איך קוראים לזה. (לרבבה) תקרא לזה
טלויזיה. תקרא לזה בית סוהר. מוסד. בית. מקום. תקרא לזה איך
שאתה רוצה. דבר אחד ברור: אנחנו לא יכולים לצאת מכאן ואתם
יודעים את זה בדיוק כמוני. (יושבת)

רבבה: ולו הייתי מוכיח לך שאנחנו כן יכולים לצאת?

19: לא היתה מאושרת ממני.

לא היתה בעולם מאושרת ממני.

אתה יכול להאמין לי, רבבה.

רבבה: אני מאמין לך. (פותח פתאום את הדלת, נשימת הכול נעצרת.
הוא עומד בפתח כשגבו לחדר. דממה).

שמן: מממ... מממ... מממ... מממה אתה רואה שם בחוץ, ררר – ררר-
רררבבה??

רבבה: (לאחר שתיקה מאומצת וארוכה)

שום דבר מיוחד.

19: שום דבר מיוחד, או שום דבר בכלל?

רבבה: גם זה וגם זה. בעצם, אם לומר את האמת, אינני רואה ולא
כלום.

שמן: מה זאת אומרת, לא כלום?

אוויר?

שמים?

משהו מוכרח להיות שם. אין דבר כזה בעולם. לא כלום!

רבבה: ייתכן. אני, על כל פנים, לא רואה כלום. לא אמרתי שאין כלום.
אמרתי שאני לא רואה כלום. אולי זה מפני שהמשקפת שלי נעלמה.

(19 לוקחת המשקפת מן המקום שבו היתה כל הזמן, מוסווית ולא
מוסווית מעשה להטים שכזה). קח אותה, רבבה. רבבה! (אין מענה)

קח את המשקפת שלך. רבבה. מצאתי לך את המשקפת. היא היתה כאן כל הזמן.

רבבה: (מושיט ידו לאחור מבלי לפנות. לוקח המשקפת מידה)
(עומד ומביט במשקפת)

אה. אה. או. אה. אי. (מוציא קולות התפעלות שונים מבלי לומר שום דבר ממשי)

19: מה אתה רואה עכשיו, רבבה?

רבבה: (חוזר מניח המשקפת במקומה. משפשף עיניו מביט בהם).
ראיתי כל מיני דברים. צבעים. מנגינות. עולם הפוך. נחשים צבעוניים, קרני אור נשפכות וניתזות. קווים מאוזנים. קווי עקלתון. קווי גובה, קווי אורך, ... זאת היתה חוויה! ממש חוויה. לא אשכח זאת לנצח. עד יום מותי.

שמן: פעם היית רואה אנשים בתוך מרובעים. (שהייה). לא?

רבבה: אני יודע למה אתה מתכוון. אבל בינתיים כנראה השתנה משהו בעולם. אחרי הכול, לא היינו פה לא דקה ולא שעה. לא יום ולא שבוע. היינו פה חתיכת זמן!

19: אנחנו עדיין כאן. אל תדבר בלשון עבר.

חוץ מזה, לא עבר כל כך הרבה זמן מאז. עובדה: אנחנו נראים בדיוק אותו הדבר כל הזמן. לא השתנינו בכלל. זאת אומרת, אנחנו לא עומדים על המקום באופן מוחלט, אבל אנחנו בערך באותו הגיל שהיינו אז... לא?

(שתיקה כללית)

רזה: לא, תשע עשרה.

19: אבל יש לי ראי במקלחת! אני נראית בדיוק כמו אז!

רזה: כמו מתי?

19: כמו אז! כשהכול התחיל. אני יודעת מתי זה היה? בעצם, יכול להיות שהשתניתי ואני פשוט לא יודעת שהשתניתי... (הכול מביטים בה). בסדר. אז עבר הרבה זמן מאז. אבל עד כמה יכול העולם להשתנות. מה שרבבה ראה שם בחוץ, לא היה אז, נכון? (שתיקה).
רבבה, למה אתה לא עונה?

רבבה: שינוי עצום חל בעולם. שינוי עצום.

שמן: איך זה יכול להיות? ביום אחד? (הכול מביטים בו) אפילו לא יום. חצי יום, אולי. ואולי אפילו פחות... מה, אנחנו נמצאים כאן יותר מיום?

רזה: אני כבר לא יודעת מי כאן יותר משוגע מהשני. רבבה, אולי הסתכלת בצד הלא נכון של המשקפת?

רבבה: (לוקח המשקפת שוב, מביט מצדה האחד, אחר כך מצדה השני)

משני הצדדים רואים אותו הדבר.

רזה: תן לי אותה לרגע.

רבבה: לא רוצה. לך יש יומן חיים. תסתכל ביומן שלך. (רזה מסתכל ביומנו). מה העניינים רזה. – משהו השתנה?

רזה: לא כתוב פה כלום; זאת אומרת, כתוב משהו אבל לא בצורה מוגדרת...

19: נראה. (ניגשת). קשקושים כאלה לא ראיתי בחיים שלי. כל מיני צורות מקושקות...

(רזה חוטף מידיה את המחברת).

רבבה: חברים, אנחנו השתגענו. והפעם באמת. בואו נצא מכאן לפני שמישהו יתפוס את זה ואז יכלא אותנו באמת, ולנצח נצחים.

19: מה היה החפץ האישי שלי? המגבת?

או שהיה עוד משהו?

(שמן שולה לפתע מגבת ארוכה ומתמשכת מתוך בטנו, מושיט אותה ל-19 ללא אומר. הוא נעשה פתאום רזה).

19: אהה. שם היא היתה כל השנים. שם היא היתה כל הזמן.

שמן: בדיוק. ואני הייתי רזה כל הזמן. (רזה מתחיל בקדחתנות למלא החלל שבין בטנו למכנסיו בדפי יומנו, הוא נעשה שמן. רבבה מביט שוב במשקפת. 19 הופכת במגבת בלי קץ, לבסוף משליכה אותה בזעם על השמן).

19: לעזאזל, זאת לא המגבת שלי בכלל. שלי היתה חלקה. והיה רקום עליה מתילדה. זאת בכלל לא המגבת שלי.

(דממה. רבבה מסתובב, מניח משקפתו. מתיישב).

רבבה: תשמעו. אני לא יודע מה קורה את כ.ם.

אני על כל פנים, נשאר פה. מה אני אתחיל עכשיו לצאת למקומות מוזרים שלא הייתי בהם מימי.

19 : למה אתם מקשיבים לו? הרי הוא כל הזמן משנה את דעתו. אני רוצה לצאת מכאן, ואני הולכת.

הדלת פתוחה, ואני הולכת. מי בא אתי? אתם באים או לא! ? רזה! ז'אן בפטיסט!

רבבה : כדאי לך להתקלח, בכל זאת, לפני שאת הולכת. תראי איזו צורה יש לך.

19 : זה בדיוק מה שאני הולכת לעשות. (יוצאת למקלחת). (הרזה שולה ניירותיו מבטנו בחזרה. הולך אחריה. שמן מכניס המגבת בחזרה למכנסיו). (יושב. גם רבבה יושב).

שמן : התרגלתי למגבת הזאת כבר. (דממה). קול תקתוק שעון ברקע. התקתוק איטי ולאט לאט הולך ונעשה מהיר יותר ויותר). אני פשוט כבר לא יכול בלי המגבת הזאת. (שתיקה)

רבבה : כשהם יחזרו מהמקלחת, - נלך איתם?

רבבה : הם לא יחזרו כל כך מהר.

שמן : אבל כשיחזרו – נלך איתם?

רבבה : לאן?

שמן : זהו. זה מה שאני חושב, - לאן? היא רוצה ללכת. מרגע שהתברר לה שהדלת פתוחה, היא החליטה לצאת מפה. והוא ילך איתה, כנראה.

רבבה : כנראה.

שמן : מה הם יעשו?

רבבה : הוא יפסיק לכתוב אוטוביוגרפיות, והיא תגיד כל הזמן לא.

שמן : חיים משוגעים.

רבבה : אהה.

שמן : אז – אנחנו נשארים כאן, בינתיים. מה?

רבבה : נשארים.

שמן : עד מתי?

רבבה : עד יעבור זעם. איך זה מצלצל לך?

שמן : בסדר. זה מצלצל בסדר.

(ברקע צלצול השעון, כמו שעון מעורר. הצלצול גובר עד צרימת אוזניים. חושך).

--- סוף ---